

ÚMLUVA
mezi Československou republikou
a Federativní lidovou republikou Jugoslávií o sociálním pojištění

Československá republika a Federativní lidová republika Jugoslávie přejíce si upravit ve vzájemné spolupráci otázky sociálního pojištění a přesvědčeny, že takováto spolupráce bude sloužit posilování přátelských vztahů mezi oběma státy, rozhodly se sjednat Úmluvu o sociálním pojištění a za tím účelem se dohodly na těchto ustanoveních:

ČÁST PRVÁ
Základní ustanovení

Čl.1

Pro účely této Úmluvy znamenají výrazy:

- a) "sociální pojištění" - sociální pojištění, po případě sociální zabezpečení podle právních předpisů příslušné smluvní strany;
- b) "právní předpisy" - zákony a ostatní právní předpisy, které jsou uvedeny pro každou ze smluvních stran v článku 2 této Úmluvy;
- c) "zaměstnanci" - osoby v pracovním poměru a osoby jim na roveň postavené podle právních předpisů příslušné smluvní strany;
- d) "oprávněné osoby" - osoby, kterým jsou zabezpečeny nároky ze sociálního pojištění podle právních předpisů příslušné smluvní strany, na příklad zaměstnanci a osoby jim na roveň postavené, členové zemědělských a výrobních družstev, osoby samostatně hospodařící, poživatelé důchodů, jakož i rodinní příslušníci uvedených osob;
- e) "přímo oprávněné osoby" - osoby, které neodvozují svoje nároky ze sociálního pojištění jiné oprávněné osoby;
- f) "doby pojištění (zaměstnání)" - doby pojištění (zaměstnání) započitatelné podle právních předpisů příslušné smluvní strany pro nárok na dávku a její výměru, čítajíc v to doby dobrovolného pojištění, jakož i doby postavené na roveň dobám pojištění (zaměstnání);
- g) "věcné dávky z pojištění pro případ nemoci a mateřství" - veškeré věcné dávky z tohoto pojištění, včetně preventivní a léčebné péče.

Čl.2

(1) Při provádění této Úmluvy se bude používat právních předpisů, které upravují tato odvětví sociálního pojištění:

- a) pojištění pro případ nemoci a mateřství;
- b) pojištění (zabezpečení) pro případ invalidity, stáří a smrti, včetně pracovních úrazů a nemocí z povolání (dále jen "důchodové pojištění");
- c) přídavky na děti.

(2) Tato Úmluva se také vztahuje na používání právních předpisů, jimiž se budou měnit nebo doplňovat právní předpisy uvedené v předchozím odstavci.

Čl.3

Českoslovenští a jugoslávští občané jsou si postaveni na roveň v právech i povinnostech, které vyplývají z právních předpisů uvedených v článku 2 této Úmluvy.

Čl.4

Jestliže je při rozhodování o nárocích ze sociálního pojištění třeba přihlížet k době trvání pojištění, zaměstnání nebo jiné činnosti, bude orgán sociálního pojištění každé smluvní strany započítávat i příslušné doby, ke kterým se přihlíží podle právních předpisů druhé smluvní strany.

Čl.5

(1) Při provádění této Úmluvy se bude používat právních předpisů platných v místě činnosti přímo oprávněné osoby, pokud zvláštními ustanoveními této Úmluvy není stanoveno jinak.

(2) Ze zásady stanovené v předchozím odstavci platí tyto výjimky:

- a) zaměstnanci vyslaní podnikem, jenž má sídlo na území jedné smluvní strany, k přechodnému výkonu zaměstnání na území druhé smluvní strany, podléhají právním předpisům té smluvní strany, na jejímž území má podnik sídlo;
- b) zaměstnanci podniků zahraničního obchodu a dopravních podniků včetně podniků vzdušné dopravy jedné ze smluvních stran, kteří jsou přechodně nebo trvale zaměstnání na území druhé smluvní strany, podléhají právním předpisům té smluvní strany, kde má podnik své sídlo. Jsou-li však tyto osoby občany smluvní strany, na jejímž území jsou zaměstnány, podléhají právním předpisům svého státu;
- c) posádka plavidla podléhá právním předpisům té smluvní strany, pod jejíž vlajkou pluje.

Čl.6

Osoby zaměstnané na diplomatických a konsulárních zastupitelských úřadech smluvních stran, jakož i osoby u nich zaměstnané podléhají právním předpisům té smluvní strany, na jejímž území mají stálé bydliště. To platí i pro osoby zaměstnané u státních a jiných veřejných zařízení, úřadů a organizací.

Čl.7

Příslušné orgány smluvních stran mohou zvláštní dohodou stanovit výjimky z ustanovení článků 5 a 6 této Úmluvy.

ČÁST DRUHÁ Zvláštní ustanovení

HLAVA I Pojištění pro případ nemoci a mateřství

Čl.8

(1) Jednorázové peněžité dávky z pojištění pro případ nemoci a mateřství, které se stanoví nezávisle na výši výdělku přímo oprávněné osoby, poskytuje podle svých právních předpisů a na svůj účet orgán sociálního pojištění té smluvní strany, na jejímž území bydlela v době vzniku nároku osoba, na kterou se tyto dávky vyplácejí.

(2) Opakující se peněžité dávky z pojištění pro případ nemoci a mateřství, jakož i jednorázové peněžité dávky z tohoto pojištění, jejichž výše závisí na výši výdělku přímo oprávněné osoby, poskytuje podle svých právních předpisů a na svůj účet orgán sociálního pojištění, u kterého je přímo oprávněná osoba pojištěna v době vzniku nároku na tyto dávky. Jestliže oprávněná osoba získá nárok na tyto dávky ze sociálního pojištění obou smluvních stran, může též nárok uplatnit jen u orgánu sociálního pojištění jedné smluvní strany; k poskytování dávek je povinen orgán, u něhož je přímo oprávněná osoba aktivně pojištěna.

(3) Jestliže se oprávněná osoba v době pobírání dávky podle předchozího odstavce zdržuje na území druhé smluvní strany, může orgán sociálního pojištění, který je povinen poskytovat dávku, pověřit výplatou dávky orgán sociálního pojištění této druhé smluvní strany. Takto provedené výplaty nahradí orgán sociálního pojištění, který je povinen poskytovat dávku, orgánu, který výplaty provedl.

Čl.9

Při stanovení peněžitých dávek z pojištění pro případ nemoci a mateřství se přihlíží jen k výdělkům dosaženým na území té smluvní strany, jejíž orgán sociálního pojištění je povinen poskytovat dávky.

Čl.10

(1) Věcné dávky z pojištění pro případ nemoci a mateřství poskytuje na svůj účet příslušný orgán smluvní strany, na jejímž území se zdržuje oprávněná osoba. To platí i pro osoby uvedené v článku 5 odstavci 2 a v článku 6 s výjimkou diplomatických a konsulárních pracovníků z povolání. Podrobnosti, zejména rozsah dávek, určí dohodou příslušné orgány obou smluvních stran.

(2) Příslušné orgány smluvních stran se mohou zvlášť dohodnout, že se ustanovení předchozího odstavce vztahují i na diplomatické a konsulární pracovníky z povolání.

HLAVA II Přídavky na děti

Čl.11

(1) Přídavky na děti poskytuje podle svých právních předpisů a na svůj účet orgán sociálního pojištění té smluvní strany, na jejímž území bydlí dítě přímo oprávněné osoby.

(2) Jestliže dítě, jemuž náleží přídavky na děti, přesídí na území druhé smluvní strany, zastaví se dnem přesídlení výplata tohoto přídavku a orgán sociálního pojištění této druhé smluvní strany bude poskytovat přídavky na děti podle svých právních předpisů a na svůj účet.

Čl.12

Přidavky na děti, které bydlí na území třetího státu, poskytuje podle svých právních předpisů a na svůj účet orgán sociálního pojištění té smluvní strany, jejímž právním předpisům podléhá přímo oprávněná osoba.

HLAVA III Důchodové pojištění

Čl.13

Při stanovení dávek z důchodového pojištění podle ustanovení této Úmluvy budou orgány sociálního pojištění obou smluvních stran postupovat tímto způsobem:

- a) orgán sociálního pojištění každé ze smluvních stran rozhodne podle svých právních předpisů a s použitím článku 4 této Úmluvy, zda oprávněná osoba splňuje podmínky pro získání nároku na dávku;
- b) jsou-li splněny podmínky pro získání nároku na dávku, stanoví orgán sociálního pojištění každé ze smluvních stran nejdříve dávku tak, jako by celková doba pojištění (zaměstnání), započtená podle článku 4 této Úmluvy, byla získána výlučně podle jeho právních předpisů;
- c) nato orgán sociálního pojištění každé ze smluvních stran stanoví částku dávky, kterou je povinen poskytnout, podle poměru doby pojištění (zaměstnání), získané podle jeho právních předpisů, a celkové doby pojištění (zaměstnání), získané podle právních předpisů obou smluvních stran.

Čl.14

Jestliže doba pojištění (zaměstnání), získaná podle právních předpisů jedné smluvní strany, nedosahuje šesti měsíců, není nároku na dávku vůči orgánu sociálního pojištění této smluvní strany. Orgán sociálního pojištění druhé smluvní strany, který v tomto případě dávku poskytne, neprovede krácení dávky podle písmene c) předchozího článku.

Čl.15

Jestliže u oprávněné osoby nejsou současně splněny podmínky pro získání nároku na dávku podle právních předpisů obou smluvních stran, poskytne této osobě svůj díl dávky, stanovený podle článku 13 této Úmluvy, orgán sociálního pojištění té smluvní strany, podle jejíchž právních předpisů jsou tyto podmínky splněny. Budou-li podmínky pro získání nároku na dávku splněny dodatečně i podle právních předpisů druhé smluvní strany, rozhodnou orgány sociálního pojištění obou smluvních stran o dávce znovu.

Čl.16

Je-li celková částka dávky, stanovená podle článku 13, po případě částka dávky, stanovená podle článku 15 této Úmluvy, nižší než částka, která by náležela oprávněné osobě podle právních předpisů jedné smluvní strany jen na základě doby získané v pojištění (zaměstnání) na území této smluvní strany, zvýší orgán sociálního pojištění této smluvní strany dávku, kterou má poskytnout, o částku rovnající se rozdílu mezi těmito dávkami.

Čl.17

(1) Ustanovení o důchodovém pojištění platí i v případech, kdy invalidita nastane následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Avšak zvýšení dávky, po případě dávka, jež se v těchto případech poskytuje nad rámec dávky při invaliditě, která nastala následkem obecného onemocnění, poskytuje výlučně orgán sociálního pojištění té smluvní strany, jejíž právní předpisy se vztahují na příjemce dávky v době pracovního úrazu, po případě v době vzniku invalidity následkem nemoci z povolání.

(2) Jestliže oprávněná osoba, která pobírá důchod z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání od orgánu sociálního pojištění jedné smluvní strany, utrpí na území druhé smluvní strany nový pracovní úraz nebo znovu onemocní nemocí z povolání, rozhodne o jejích nárocích orgán sociálního pojištění této druhé smluvní strany podle svých právních předpisů s přihlédnutím k dřívějšímu pracovnímu úrazu, po případě k dřívější nemoci z povolání. Totéž platí i v případě zhoršení zdravotního stavu oprávněné osoby, které nastane následkem výkonu práce v zaměstnání na území druhé smluvní strany.

HLAVA IV Společná ustanovení

Čl.18

(1) Jestliže se doba povinného pojištění, získaná podle právních předpisů jedné smluvní strany, kryje s dobou dobrovolného pojištění podle právních předpisů druhé smluvní strany, přihlíží se pouze k době povinného pojištění.

(2) Jestliže se doba pojištění (zaměstnání), získaná podle právních předpisů jedné smluvní strany, kryje s dobou na roveň jí postavenou podle právních předpisů druhé smluvní strany, přihlíží se pouze k době pojištění (zaměstnání).

(3) Jestliže se doba postavená na roveň době pojištění (zaměstnání) podle právních předpisů jedné smluvní strany kryje s dobou postavenou na roveň podle právních předpisů druhé smluvní strany, přihlíží se k této době jen podle právních předpisů té smluvní strany, na jejímž území zaměstnanec byl zaměstnán naposledy před dobou, o kterou jde. Jestliže zaměstnanec nebyl zaměstnán před dobou postavenou na roveň době pojištění (zaměstnání), přihlíží se k době na roveň postavené podle právních předpisů té smluvní strany, na jejímž území byl zaměstnanec po této době po prvé zaměstnán.

Čl.19

(1) Jestliže právní předpisy jedné ze smluvních stran váží získání, zachování a obnovení nároků nebo požívání dávky na podmínku bydliště na jejím území, nebude se tato podmínka vztahovat na československé ani na jugoslávské občany, pokud se zdržují na území druhé smluvní strany.

(2) Dávky ze sociálního pojištění jedné smluvní strany se poskytují občanům druhé smluvní strany, kteří se zdržují na území třetího státu, za týchž podmínek a ve stejném rozsahu, jako vlastním občanům zdržujícím se v tomto třetím státě.

Čl.20

(1) Jestliže jsou podle právních předpisů jedné ze smluvních stran nárok na dávku nebo výše dávky podmíněny tím, že oprávněná osoba nemá výdělek, po případě jiný příjem, bude se přihlížet k výdělku, po případě k jinému příjmu na území obou smluvních stran.

(2) Jestliže podle právních předpisů jedné ze smluvních stran nárok na dávku nebo výše dávky závisí na výši výdělku, po případě jiného příjmu, každá smluvní strana bude přihlížet k výdělku, po případě k jinému příjmu jen na svém území.

Čl.21

Opakující se peněžité dávky ze sociálního pojištění, které je povinen poskytovat orgán sociálního pojištění jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany, budou se poukazovat ve lhůtách, které budou stanoveny dohodou příslušných orgánů smluvních stran.

ČÁST TŘETÍ **Všeobecná, přechodná a závěrečná ustanovení**

Čl.22

(1) Příslušné orgány obou smluvních stran:

- a) uzavírají dohody potřebné k provádění této Úmluvy;
- b) sdělují si navzájem všechny změny právních předpisů uvedených v článku 2 této Úmluvy.

(2) Smluvní strany si navzájem ihned po nabytí účinnosti této Úmluvy sdělí, které orgány jsou příslušné ve smyslu jednotlivých ustanovení této Úmluvy.

Čl.23

(1) Při provádění této Úmluvy si příslušné orgány smluvních stran budou bezplatně poskytovat potřebnou vzájemnou pomoc.

(2) Tyto orgány mohou za tímž účelem používat zprostředkování diplomatických a konsulárních zastupitelských úřadů.

(3) Při provádění této Úmluvy mohou orgány diplomatických a konsulárních zastupitelských úřadů jedné smluvní strany přímo a bez zvláštní plné moci zastupovat občany, jakož i právnické osoby a orgány svého státu u orgánů sociálního pojištění a u ostatních orgánů druhé smluvní strany a činit opatření potřebná pro zabezpečení a zachování jejich práv.

Čl.24

V souvislosti s prováděním této Úmluvy se mohou příslušné orgány jedné smluvní strany stýkat přímo s příslušnými orgány druhé smluvní strany.

Čl.25

Při provádění této Úmluvy dokumentace včetně lékařských nálezů, vydaná příslušnými orgány jedné smluvní strany, platí pro orgány druhé smluvní strany. Dohodou příslušných orgánů smluvních stran bude stanoveno, kterým způsobem se dokumentace předepsaná právními předpisy jedné smluvní strany může nahradit potvrzením příslušného orgánu druhé smluvní strany.

Čl.26

Písemnosti, listiny, podání a dopisy, které se předkládají v souvislosti s prováděním této Úmluvy, mohou být sepsány v kterémkoli z úředních jazyků jedné nebo druhé smluvní strany a jsou osvobozeny ode všech poplatků, jakož i od úředního ověření diplomatickými nebo konsulárními orgány.

Čl.27

Žádosti, prohlášení, žaloby, stížnosti a jiná podání ve věcech sociálního pojištění, které je nutno předložit ve stanovené lhůtě orgánu jedné smluvní strany, budou se považovat za včas podané, jsou-li v této lhůtě předloženy orgánu druhé smluvní strany. V takovém případě orgán této druhé smluvní strany ihned postoupí uvedená podání příslušnému orgánu první smluvní strany.

Čl.28

Poukazy peněz na území druhé smluvní strany se budou provádět v soulasu s ustanoveními o neobchodních platech, která budou v platnosti mezi oběma smluvními stranami v době poukazu.

Čl.29

Vymáhání pojistného, které orgánu sociálního pojištění jedné smluvní strany dluhuje plátce pojistného, jenž má sídlo nebo bydliště na území druhé smluvní strany, provede příslušný orgán této druhé smluvní strany podle svých právních předpisů.

Čl.30

Veškeré potíže, které by se vyskytly při provádění této Úmluvy, budou řešit dohodou příslušné orgány smluvních stran buď písemně nebo v paritní komisi odborníků, která bude za tím účelem zřízena.

Čl.31

(1) Jestliže nárok oprávněné osoby není sporný, ale je sporné, kterých právních předpisů se má použít, obdrží tato osoba zálohu na dávku, pokud se spor nevyřeší ve smyslu předchozího článku.

(2) K výplatě zálohy je povinen orgán sociálního pojištění smluvní strany, na jejímž území oprávněná osoba bydlí. Tento orgán poskytne zálohu ve výši dávky, ke které by byl povinen podle svých právních předpisů.

(3) Orgán sociálního pojištění, který bude s konečnou platností povinen poskytovat dávky, uhradí orgánu, který poskytl zálohu, částku úhrnem vyplacenou.

Čl.32

(1) Důchody, stanovené před nabytím účinnosti této Úmluvy, se přezkoumají na žádost poživatele nebo příslušného orgánu. Na podkladě přezkoumání se poživateli přiznají stejné nároky, které by měl, kdyby tato Úmluva byla v účinnosti v době stanovení nároku.

(2) Jestliže byly nároky před nabytím účinnosti této Úmluvy vypořádány odbytným pro nedostatek potřebné doby, avšak při použití ustanovení této Úmluvy o sečítání dob jsou splněny podmínky potřebné doby pro důchod, poživatel může žádat o přezkoumání. Odbytné vyúčtuje každá ze smluvních stran podle svých právních předpisů.

(3) Ustanovení předchozího odstavce se budou na žádost oprávněné osoby vztahovat i na případy, které nastaly před nabytím účinnosti této Úmluvy, ve kterých však nebyl přiznán důchod nebo odbytné pro nedostatek potřebné doby.

(4) Žádost o přezkoumání ve smyslu předchozích odstavců se musí podat ve lhůtě tří let ode dne nabytí účinnosti této Úmluvy. Nároky přiznané na základě přezkoumání plynou nejdříve od prvního dne toho měsíce, který následuje po nabytí účinnosti této Úmluvy.

Čl.33

Touto Úmluvou nejsou dotčena ustanovení Dohody mezi Československou republikou a Federativní lidovou republikou Jugoslávií ze dne 11. února 1956 o vypořádání otevřených majetkových otázek, která se vztahují na nevyrovnaná plnění ze sociálního pojištění, dospělá před 19. únorem 1955.

Čl.34

Poskytování sociální pomoci, po případě sociálního důchodu občanům jedné smluvní strany, kteří se zdržují na území druhé smluvní strany, bude upraveno zvláštní smlouvou.

Čl.35

Tato Úmluva se nevztahuje na příslušníky ozbrojených sil ani na vojenské invalidy a oběti války nebo fašistického teroru. Ochrana těchto osob bude upravena zvláštní smlouvou.

Čl.36

(1) Tato Úmluva bude ratifikována a ratifikační listiny budou vyměněny co nejdříve v Praze.

(2) Úmluva nabude účinnosti prvního dne toho měsíce, který bude následovat po výměně ratifikačních listin.

(3) Každá smluvní strana může vypovědět tuto Úmluvu nejméně šest měsíců před uplynutím kalendářního roku, v němž bude dána výpověď. Výpověď bude účinná od 1. ledna příštího roku.

(4) Jestliže dojde k výpovědi této Úmluvy, budou se její ustanovení, jakož i ustanovení jejích prováděcích dohod i nadále vztahovat na nároky již získané bez ohledu na ustanovení o omezeních, která by smluvní strany stanovily ve svých právních předpisech pro případ, že se oprávněná osoba zdržuje v cizině.

(5) V případech, ve kterých byly získány doby pojištění (zaměstnání) podle právních předpisů obou smluvních stran, avšak nevznikl nárok na dávky přede dnem zániku platnosti této Úmluvy, bude možno použít ustanovení Úmluvy za podmínek, které budou stanoveny dohodou příslušných orgánů smluvních stran.

Tato Úmluva byla sepsána ve dvou původních vyhotoveních, každé v jazyce českém a srbocharvátském, při čemž obě znění mají stejnou platnost.

Dáno v Bělehradě dne 22. května 1957.

Za Československou republiku:
Evžen Erban v. r.

Za Federativní lidovou republiku
Jugoslávii:
Zdenko Has v. r.